

LET. X.

1917

ŠT. 11, 12.

MLADOST

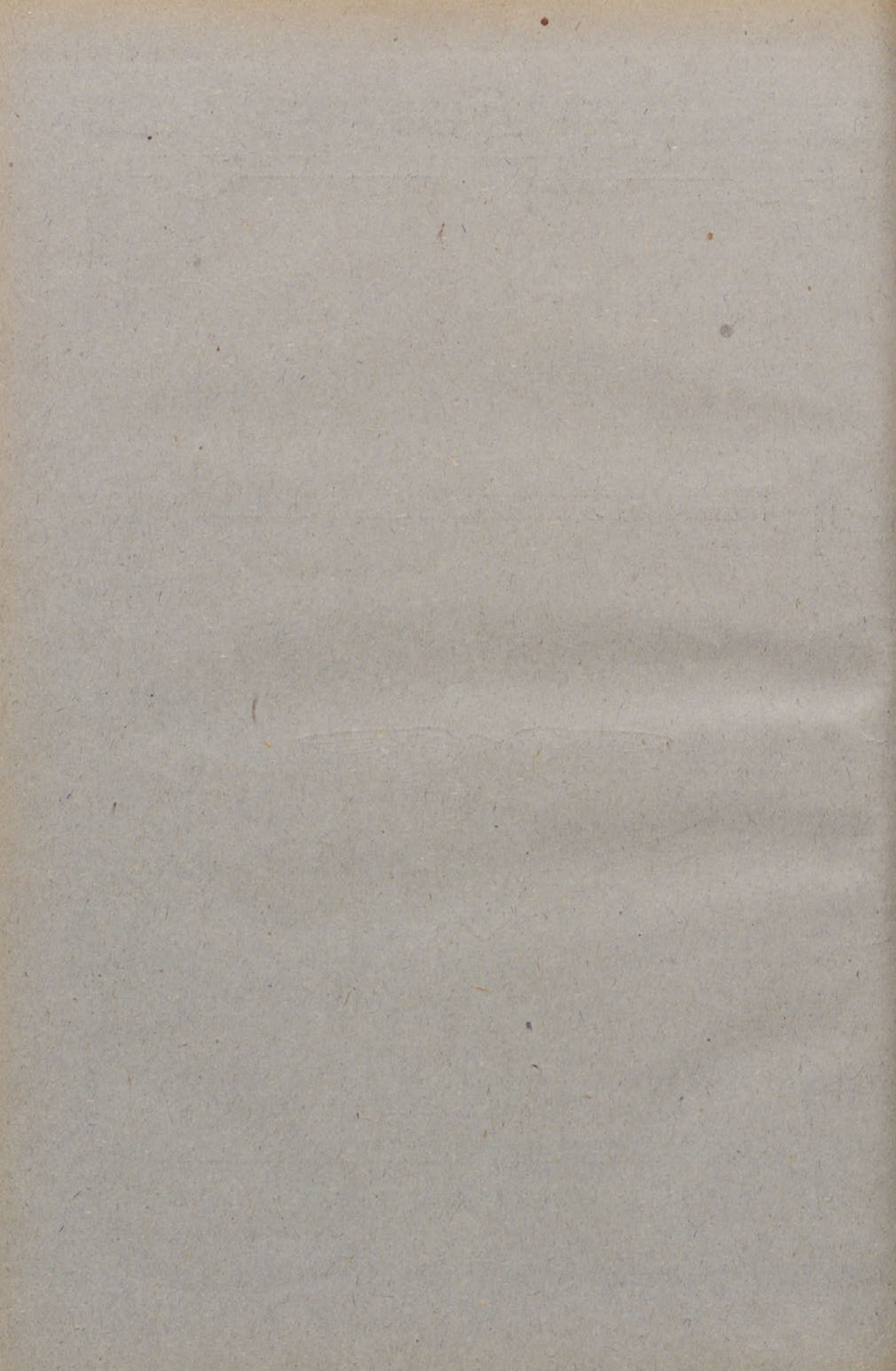
GLASILO
SLOVENSКИH ORLOV

CENA K 3^{.-} ❖ ❖ UREDNIK A. KOMLANEC

NATISNILA KATOLIŠKA TISKARNA V LJUBLJANI

Naročajte „Mladost“!

S čim da bi Vas nagnila »Mladost«, da jo naročite in razširite? S popolnostjo? V ničemer ni mladost popolna. Vendar letos po treh vojnih letih je prvokrat brez primanjkljaja; pomnožili so se ji dopisniki in naročniki; zato naj bo priporočena!

Mislim, da diše iz nje nekaj resnične mladosti. Hrepenenje, vzeto iz src tistih mladeničev, ki jim ne vem pristaviti pridevka. To so tisti, ki doraščajo v moči hrastovega drevja in v omami lipovega cvetja, katerih pogleda ne uganeš, dasi te vprašuje. Okoli njih pa se zbirajo vsi drugi, ki si sami ne morejo pomagati, kot okoli svojih rešiteljev ali pokončevalcev.

Kaj naj pove tem pogledom »Mladost«? Kako naj jih ugane? Tajnega je v njih brez mej in števila. V vsakem pogledu drugačno vprašanje. — Vsak mladenič ima svojo mladost, ki je ni še nihče živel. Da ostane lepa, neoskrunjena in neokrnjena, jo mora živeti, kakor je ni še nihče živel.

Kako naj gre »Mladost« k vsakemu posebej? Spi z njim ponoči, ga poljublja v sanjah, ga zbudi, se z njim umiva, z njim zavriska, z njim vred moli, z njim zakolne, z njim vred ljubi, z njim vred sanja, z njim gre k poroki pred oltar, z njim vred gleda druge, ko gredo, z njim misli, čemu je tega treba, z njim vred osreči domovino, z njim vred odpahne greh in pri tem ostane mlada z vsem hrepenenjem, s celim umevanjem, dokler ne objame mladenič večni ideal, ki ga uteši.

Naročite in razširite »Mladost«! — Čemu moram pri tem spomniti zanaprejšnjo 5 kronsko naročnino, gmotno žrtev? Raje bi dejal:

Dajte ji dušnega denarja! Dihajte vanjo dušo hrepenenja in spoznanja! Dušo srca in dušo misli! Dušo pesmi in njene utehe!

Vendar moram reči: Naročite in razširjajte jo vi vsi, ki bi radi, da je ne bi izgubili! Nihče ni tako blizu greha kakor mladost. Nihče tako blizu Boga kakor mladost.

Kaj je solnce v duši, ve tisti, ki ga je izgubil! Kaj hvaležnost, naj ve tisti, ki ga je spet dobil.

Naročite »Mladost« in razširite jo, ki greste v leta moškega dela. »Ko mene več ne bo, bo sin gospodaril. Moje zasnove nadaljeval in spolnil.« Zato očetu ni vseeno, kakšen mu bo sin. Tudi materi ne. Tudi dekletu ne, kakšen ji bo ženin.

Naročite »Mladost« in razširite jo vi, ki želite blagoslovljeno jugoslovansko državo. Ali bi radi vedeli, kakšna bo? Poglejte v oči naraščajul. Iz teh oči gleda srce. Lahko vzamete iz teh oči srce v svoje roke, na svojo dlan. Gorko je in čisto, ali s čudno lastnostjo. Kakor hitro ste ga vzeli v roke, je vzelo podobo po vaši roki. Ko ste ga pogledali, je izgledalo popolnoma po načinu vašega očesa.

Gorje ti, Jugoslavija, če so prepustili srce tvoje mladine vetrovom in morju, ker tvoja usoda bo ves izraz viharjev in razdejanja. Gorje ti, če je bilo izročeno srce tvoje pomladi izpuščenim kaznjencem in še ne zasačenim zločincem, ker tudi tvoja prihodnost bo zločin in kazen. Zato vi vsi, ki ste videli nebo, obvarujte oltar, na katerem poljublja Bog človeško dušo.

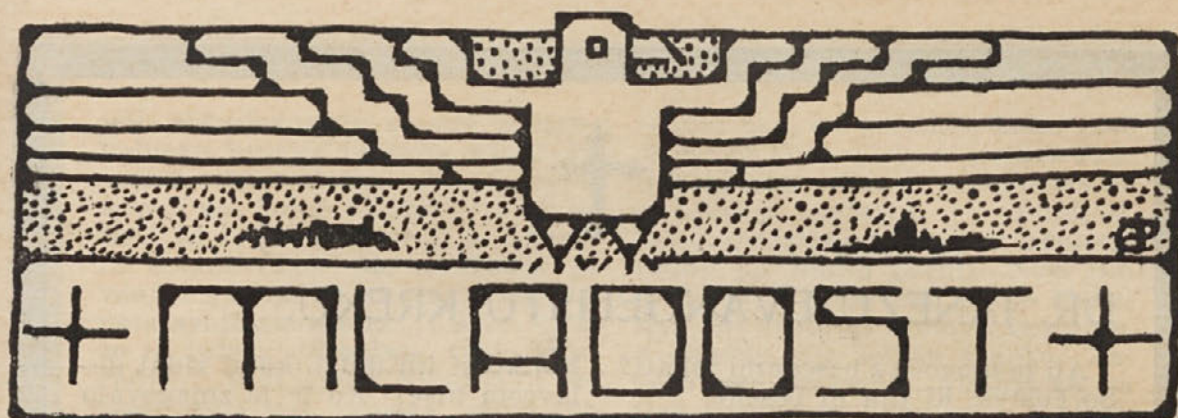
Pet kron in morda zraste iz tebe ali tvojega znanca Krek. Na tistem mestu namreč, na katerem živi tvoj mladenič, noben drug človek ne more doseči tiste veličine, zato je treba ravno tistega razviti, tistega rešiti.

Ponos »Mladosti« so njeni pisatelji. Ne mislim pri tem onih iz univerze ali z doktorati ali iz bogoslovja, ampak one menim, ki kot trije mladi kraljeviči zastopajo kmečki, obrtni, delavski stan — z izobrazbo, ki je dostopna neizbranim, na telesno delo obsojenim. Ali pogledjte na Silvestru misli našega človeka, na Klasu srce naših ljudi, pri Ambrožiču struno, ki jo posluša v skrivnostnem svetu.

Delo kulturnih dobrotnikov naših ni usahnilo. Od gorâ in polja odmeva mladost naše domovine. Sklonite se k nji!

Za uredništvo »Mladosti« ob sklepu 1917:

Anton Komlanec.

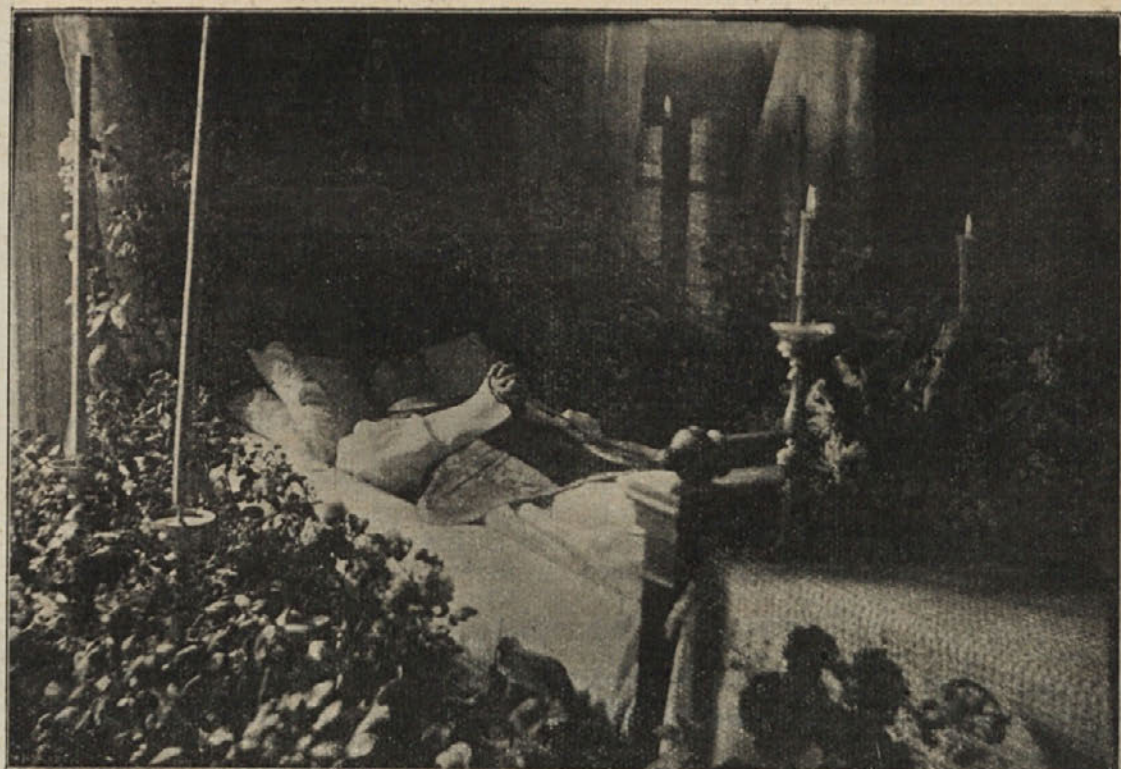
GLASILO SLOVENSКИH ORLOV.

ŠTEV. 11, 12.

NOVEMBER, DECEMBER 1917.

LETNIK X.

DR. KREK NA MRTVAŠKEM ODRU V ŽUPNIŠČU
V ŠT. JANŽU.

DR. JANEZU EVANGELISTU KREKU.

Ali je mogoče z besedami jokati? So čustva, ki jim ni besede.

Kreka naj se spominjam? Ali je minil kateri dan, da mi nisi bil v spominu, mislih in prepričanju, Krek ti moj, s katerim sem našel, kar sem želel svojemu rodu.

Človeka — —. Na zemlji so ljudje in vendar sem človeka želel lačnemu in žejnemu in trudnemu ljudstvu.

Ti si videl, da je že trudno, zato si delal mesto njega. Ti si videl, da ga teži tisočletna teža, zato si pustil, da so jo nakladali tebi.

Ti si videl, da je žejno. Krog in krog so pili veselje. Veselje tvojemu ljudstvu je bila noč s svojo uspavalno zaveso. A tudi v nočnem snu so ga boleli udje od tlake in stoletnega sužnega dela. Veselje so mu bile nebane zvezde in petje gozdnih ptic pa petje narave ter cerkveni prazniki iz prvih krščanskih stoletij, ker tista so bila solzna, a med ljudmi ni bilo petja zanj, ampak le kletev in vzdih. Od tujcev sovražne oči in od rojakov solzne. Da bi ga zveselil, si mu pel pesmi in prirejal igre. Hrepenelo je povseliti se v človeški družbi, ti si mu utešil to hrepenenje. Nanosil si mu umljivih igrač in vsaka je kaj pomenila. Tvoja družba je bila kakor svatovski dan. Na vse križe je pri tebi pozabilo, ker nosil si sabo nekaj, kar pomeni za zdaj in za vedno. Iz tvojih rok je prejemale družstvo izobrazbe in zabave.

Ti si videl, da mučijo tvoje ljudstvo. Gledalo je blizu pogrnjeno mizo, pa ni moglo in smelo do nje. Ti si sprejel udarce mesto njega, svojega ljudstva, mu nosil jedil, ga okrepčal in mu odprl pot do jedi, a nate so padali udarci. —

Koliko si jih dobil, ko si zidal delavcem hiše! Ko te je zmagovalo ob urah bridkosti, si želel obup pod silno pezo tešiti v tuji svet, ah čez morje, kamor je šlo že toliko tvojih rojakov —, bil je to le hip, zravnal si se zopet. — Koliko te je stalo, ko si prosil sobrata pomoči, da ti pomaga dvigniti križ. Ali prišlo je mimo tuje gorje in s smehom in šalami si razdal vbogaime svoje sile.

Tvoje ljudstvo je bilo kakor Kristusov brat lačen in žejen, nag in bolan, popoten in v ječi in umirajoč. Ti si videl Istro in Bosno, dolžnike in izgnance, od solnca in od plavža potne, revo na zemlji in pod zemljo, mestno in bajtarsko, telesno in duševno bolne, ob mejah in v tujini, izseljence in begunce in jetnike in svetovno vojsko. Kdo ti je plačal, ko si nosil jedi, pijače, obláčil, zdravil, sprejemal, obiskaval, reševal življenje? Imenovali so vse to organizacijo stanovsko, kmetsko, delavsko, obrtno vseh panog in vrst, skrb za izseljence, posle, dekle, delavke, zadruga, posojilnice, konsume, gospodarske, prodajne, nakupovalne, strojne, skladiščne, obrtne in Bogve kakšne zadruga še. Če se je kaj ponesrečilo, so tebe dolžili. Če se je kaj posrečilo, so sebe slavili. — Kaj pa je tebi ostalo? O, kaj ostane hlapcu, kadar ga gospodar več ne rabi! In za hlapca si se smatral svojemu ljudstvu.

Kmalu je jela ovijati krona slave tvojo glavo, ali krona je bila trnjeva. Vsak se je potrudil, da je udaril s trsom po trnjevi kroni in gledal brezčutno z radovednostjo, ali boš razodel bolečino. Prišli so vsi po vrsti. Ne samo tisti, katere si porazil kot zmagovalec — ti so te

jeli občudovati in slaviti zmagovalnega junaka in rane, ki so jih zadali tebi, našemu orlu, so ogledovali kot bojne odlike — prišli so tisti, ki si jih sabo vodil kot brate in sobojevnike, jih odlikoval in venčal s svojo slavo, jim polagal v usta svoje znanje in ... in ... in ti so te izdali, sklenivši tvoje uničenje ... tudi ljudje, ki so jedli pri tvoji mizi sad tvojega znoja, so dvignili zoper tebe svojo peto. — Pljunci iz njihovih ust so leteli na te kakor na nečistega človeka. Zapeljivca ljudstva so te imenovali, domišljavca in krivoverca, celo z idiotom in odpadnikom so te pitali, ki dela zgago in razpor, ki ga je treba izbaciti, izvreči iz poštene družbe, češ lasti si vodstveno čast, zapeljivec, in ognil se nas je, kot da nimamo prav. Poglejmo, kdo ga otme našega uničenja, ker obsodil nas je, kot da smo zašli na kriva pota. Pokažimo, kaj so pomagala njemu njegova prava!

A ti, naš orel, si sprejel nase tudi to poslednjo najhujšo poskušnjo. Saj brez nje bi tvoje življenje ne bilo tudi na zunaj tako lepo in brez nje bi ti ne bil tako podoben Njemu, katerega si ljubil. Oni se niso zavedali, da govore po božji volji preroške besede: »Bolje je, da en človek umrje kot mi vsi, kot vse ljudstvo.« Ko so tudi prijatelji zmajevali glavo nad tabo in ti govorili: »Pojdi, odnehaj in se jim opraviči« — si izlil pred njimi svojo veliko dušo: »Vem, da se spodobim meni, da odpuščam, ali jaz ne iščem za se.« Da ne privoščijo kruha in varstva, ki ga niso sami ustvarili, izvenkranjskim revežem, pa tudi kranjskim ne več, ampak samo sebi in zlorabijo zapeljane ljudi, ki bi jih morali do sreče voditi, to je bila zadnja najokrutnejša sulica v srce, ki ni terjalo na zemlji nobenega plačila. A pokazal si, da si izvolil prostovoljno umreti za svoje ljudstvo, da te niso uničili oni, da je one izbral Bog le kot orodje za tvojo večjo slavo. Kakor nikdar poprej si zamahnil s krili,

ti orel naš, da pokažeš, kako moč ti je dal Tisti, ki te je poslal. Pretrgal si zagrinjalo — »Glej deželo!« si zaklical ljudstvu. — »Pojdi ti, moje ljudstvo, k svojim bratom. Pojdi po mojih potih! Nesi jim mojo vero, moje upe, moje ljubezen kot svojo in njihovo lastnino. Svobodno sije solnce z neba. Zaveso sem pretrgal. Plotovi so na tleh deželni in državni in sebični. Nihče ti ne bo zabranil. Pomni moje moči in kje sem jo dobival.« — Potem si povetil glavo, zakaj dopolnil si delo in umrl.

In glejte, takoj ob smrti je začela njegova slava, zakaj to ni bila smrt, ampak rojstni dan učenika — dovolite, da besedo doktor slovensko povem — Janeza Evangelista Kreka. Časopisi so pisali — pomotoma —, da se je rodil pri Sv. Gregorju dne 25. decembra 1865. — Rodil se je v božji volji na božji dan v kraju, kjer gre gor sveti poslanec, in rodil se za večno dne 8. oktobra 1917 v kraju, kjer je v družbi sv. Janeza Krstnika zazrl jagnje, ki je dalo svojo kri za drugih grehe, in izsrkal si iz božjih prsi večno bit, zakaj ta čas so se ozrli vsi na njegove nauke in na njegovo življenje.

Umril je, da se rodi ob dnevu, ko je Bog zbral okoli njega ves slovenski rod, ob dnevu, ko ga je poslušal ves jugoslovanski rod, ob dnevu, ko je zrl na jugoslovanski rod ves slovanski rod in še mnogi drugi — ves omikani človeški rod. Bog je tako storil, ker je Krek zbiral, kjer je bilo še kaj dobrega, in pihal, kjer je še količkaj tlelo.

Krekovo ime se širi, ž njim Krekovih rojakov. Kakor je Krek skromen, ponižen, pravičen, usmiljen, poln božje vere, božjega upanja in božje ljubezni osrečil Slovence, tako bo njegov narod osrečil vse slovanske rodove in po njih druge narode sveta, ako bo hodil Krekova pota, zakaj teh poti se je Krek učil pri svojem Učeniku in njegovem Duhu.

Mati Slovenija plaka, Odela je žalno obleko,
 sin ji najboljši je umrl, ki z deli osrečil jo je.
 Njega, ki stavila nanj rešilne je upe in nade,
 je pokosila ji smrt, črn požrl ga ji grob.
 Smrt ji je vzela moža, ki v svetu so redko sejani,
 ki ga stoletje celó enega komaj rodi!
 On je bil mož poštenjak, ki treba iskati mu para,
 bil je značaj kot kremen, srce čisto kot kristal.
 Celó življenje biló mu delo za ljudski je blagor,
 druge osrečil da bi, sam je pozabil na se.
 Bil demokrat je zares, po srcu, ne le po imenu,
 ki za pravice boril revnih se ljudskih je mas.
 Oče zatiranim bil, bil zatočišče ubogim,
 z eno besedo samo: On je nam vsem vse postal!
 Kar desetletja so nam dobrega zadnja rodila,
 poleg je oče bil Krek — slava mu, večen spomin!
 -- Z mest se bliščijo in sel društveni domovi ponosno,
 kjer obrazuje se um, ljudstvu srce se blaži.
 Žuljave kmetske roke, zatirani delavski sloji,
 vsi so v zadrugah našli krepko si sámopomoč.
 Orli ponosni čez svet naš razprostrli so krila
 drage svetinje braneč, ki uropati če jih sovrag.
 — Kdo je nam vstvaril vse to, za nas neizmerne koristi?
 Oče je vsemu bil On, ki smo zgubili ga zdaj!
 Zdaj, ko potreben je nam najbolj, v prevažnih teh časih
 vzame ga kruta nam smrt — vrzel pred nami zija!
 Velkih očeta idej, za katerih je bil izpeljavo
 jasni zastavil svoj um, močno in krepko roko.
 Véliko, prosto dežel, Jugoslavijo mogočno
 hotel je vstvariti nam, tujskega jarma prosto.
 Sredi ga dela pa smrt kruta je nam pokosila,
 glavni domovju steber ž njim se sedaj je podrl.
 — A zmagoslavja pijan, ne vriskaj, zavidljivi tujec:
 človek je Krek nam umrl, toda njegov duh živi,
 večno ostal bode živ v nas in pa v naših potomcih,
 ki imenujemo vsi se njega učenci s častjo!
 V nas bo živela naprej ideja, ki On jo je sprožil,
 in ne odnehamo prej, da dejstvo postalo nam bo!
 Ti pa, učitelj, vodnik nas, mladeži Tvoje udane,
 sladko po delu počij, nas blagoslavljaljaj z nebes!
 Večen spomin Ti in čast, apostol Ti naše očine!
 Treba spominka Ti ni, saj si postavil ga sam
 s svojimi deli med nas, pomnik, ki nikdar se ne zruši,
 ki čas ne bode mu kos, dokler Slovenec živi!
 — Slava Ti, véliki Krek, Ti vzornik naš, genij nesmrtni,
 lahka domača Ti grud, večen Ti bodi spomin!

Srce molčiš, ki si živelo
visoko v solnca paradiž,
ki si minljivost pregorelo
in trudno spiš in dolgo spiš?

In duh molčiš? In um vsezroči
po smrti še, še nem — orjak,
temo krivic prodirajoči,
ognjeni naš vodnik — oblak?

Le grob molči, ne moč besede
simbolne bratom vseh mejâ.
Ni rop postala smrti blede
beseda novega duha!

Le grob je nem, ni duh mogoti,
v stotisoč živih duš vsejan
raste v pogrom, laži, temoti,
zavisti, zlosti v sodnji dan!

ORLOM UČITELJ JANEZ EVANGELIST KREK.

Brez oblasti sem bil in vendar sem
priboril veljavo mnogim. Oblast prihaja
v roke vašega slovanskega rodu.

Brez žene sem bil in vendar sem
omogočil družine mnogim. Vsi izgovarjajo
moje ime kot dobrega očeta.

Brez imetja sem bil in vendar sem
mnogim dal premoženja in hiše.

Ali hočete za mano?

Hlapec sem bil in vendar vladar.
Sam in vendar nešteto otrok, ubog in
vendar neizčrpnih rok, ali ni to čudno?
Čudno je kakor pripovedka. Vendar ni
pripovedka, saj ste sami videli in doživeli.

Povedal sem vam, kje sem jemal.
Ves čas dokazoval, kje jemljite vi, kje
naj jemlje ves narod.

»Ko zmenil bo zemljo svetovni požar,
zaupno pri križu bo stala družina.«
Ali veste zdaj? Ali se spomnite, da sem
to povedal takoj ob začetku svojega dela?
Ali se spomnite, da sem imenoval to družino,
družino Slovenov? Vi ste ji zdaj
namesto mene. — Jaz sem se bil podal
zanjo v boj in v boj za vse zatirane,
zdaj se boste vi.

Podal sem se bil na fronto. Samo
majhen teren je bil še naš. Niti ženske
niso mogle več nemoteno v cerkvi moliti.
Pred cerkvijo ni bilo več varno.

Šel sem in se izpostavil granatam.
Na polju vede in izobrazbe sem se ž njimi
poskusil. Rekli so, da ne morem biti
veden in omikan, ker sem iz tabora kristjanov.
Govoril sem in na tleh so ležale laži,
prej veda imenovane.

V imenu svobode so bile prišle in
v imenu družabnega bratstva. Snel sem
jim maske pred vsemi ljudmi in vsi so
vame uprli poglede. Saj v nazorih, ki
sem jih sipal iz svojih ust, so uzrli vsi
pravo svobodo in bratstvo in v takim
srcu, kakršno je v mojih prsah bilo.

Zmagala je luč, osvojil sem veri ve-
de teren, ali jaz nisem počival. Šel sem
v boj tudi tja, kjer je najhujše, in od-
koder se malokdo vrne. V boj za božjo
misel na tisto polje, kjer antikrist denar
seje. Tisoči kron, stotisoči in več so
šli čez moje roke, ali moje roke se jih
niso prijele. Zmagal sem in denar revežem
dal, da še vsak po volji najé in napije
in še drugim dá od preostanka.

Mar trudno od hoje je moje telo?
O pač. Al počitka še prišla ni ura. Še en
boj vroč, najhujši od vseh, je čakal pred
uro pokoja. Na polju časti in svetne
vlasti! Povejte mi, kdo je tu zmagal!
Dozdaj izmed vseh vaših rojakov! Ni-
mam modre ne rdeče sutane, ne kolajne
na prsah, ne srebrnih gumbov, ne
vlastelina odela. Zato pa je bil zaradi
mene čaščen mnog rojak. Še več jih v
prihodnosti čaka. — Kaj pa sem jaz
imel? Obleko sem dostikrat sam si šival.
Bogoslovcem kot njihov učitelj pri
maši stregel. Na polju stopenj in šarž
in svetne oblasti sem edini premagal
sovraga.

Orlí, ali hočete za mano? Potem va-
ših slovenskih svetinj sovražni vihar
ne poruši nikdar.

ORLI KREKU OB ROJSTNEM DNEVU NJEGOVE VEČNE SLAVE.

Naš oče in naš jugoslovanski vladar! Pravico imaš do nas bolj kot kateri drugi. Ustanovitelj si Slovenske Krščanske Socialne Zveze in naša Orlovska Zveza je del one. Zato si bil ti naš roditelj in naš vrhovni predsednik. Zato imaš pravico do nas in mi dolžnost te poslušati. Srečni smo, da smo se odločili na tvojo stran, dokler si živel.

Letos si nam zadnjikrat pisal v »Mladosti« za desetletnico. Dejal si: Mladost je ljubezen. Mladost je preizkušnja. Mladost je nepočakanost. Mladost je veselje. Veselje je pa Bog. Ali smo sposobni mi in naša organizacija, da se obnovi ta resnica v mladih srcih?

Odgovarjamo ti in Bog nam bo dal milost, da spolnimo. Ker je mladost ljubezen, bomo ljubili, kar si ti ljubil, tvoje vzore: Zveličarja, zatirane in življenje brez madeža.

Ker je mladost preizkušnja, glej naše mlade sile v boju za pravo, dobro in lepo. — Ne ženske, ne šarže, ne banka nas ne bo odvrnila od boja in zmage za te ideale. Če roka pade ali noga, poštenosti svoje duše ne damo.

Ker je mladost nepočakanost, bomo hiteli, da čim prej uresničimo, kar si

nam naročil. Domače družine, vasi in župnije dvignemo do omike, blagostanja in dušnoveselega verskega življenja. Tako od kraja do kraja vse slovensko ljudstvo, da bo v veselje, ponos in blagoslov bratom Hrvatom, bratom Srbom in ostalim slovanskim rodovom. Tako zgradimo, kakor nam Bog pomagaj, jugoslovansko državo, ki bo varovala pravico, uveljavljala božjo voljo, Jezusovo vlado.

Ker je mladost veselje, ne bomo pozabili tistih, ki jim noče več pesem iz grla, ki bodo slepi, brez rok, brez nog pridigovali med nami, kaj je vojska. Ker za te siromake med svetom ni več veselja, ga bomo skupaj z njimi šli iskat tja, kamor si ti naročil z zadnjo nam govorjeno besedo, pred božji oltar k Bogu, ki razveseljuje našo mladost.

Bog je hotel, da ti je predsednik naše orlovske organizacije zatisnil oči v znamenje, da pred vsem nam zapuščas svojega duha.

Tvoje ime je po naše milost božja. Naj bo z nami milost božja in dostavek tvojega imena, da raznesemo veselo oznanilo, našo rešitev. Z nami tvoj blagoslov, Krek Veliki!

DR. KREK JUGOSLOVANSKI VLADAR.

Zdaj, ko Kreka ni več na zemlji, je vidno jasno, da je zavladal jugoslovonom, in sicer ne šele letos z deklaracijo 30. maja. Res je ta deklaracija zrno, iz katerega kali drevo politične veličine jugoslovanske. Znamenita je ta njegova jugoslovanska zasnova zavoljo tega, ker so se Krekovi ideji pridružili zastopniki Srbov. A Krekovo duševno vlado so začutili Jugoslovani že prej.

Pri tem ne spominjam na Slovence in Hrvate. Res je jedro njegove šole na Slovenskem in Hrvaškem. Pognala je ta šola iz srca sedanjih časov in iz potrebe sedanje dobe. Zato vsebuje ta šola pogoje bodočnosti jugoslovanske. Kakor klasična dela veleumov je Krek zapustil za sabo marsikaj, kar bo ostalo in kamor se bodo hodili učiti urejevatelji človeške družbe.

K takemu majhnemu narodu kot je naš in čegar družabne oblike še zdaleka niso dosegle tiste popolnosti, ki se skriva v njegovih idejah, ne hodi nihče, kdor ne čuti izredne pomembnosti zasajenih njegovih mladih nasadov.

Ko je zbiral Krek okoli sebe prve ljudi, je upošteval njihovo materialno naravo. Zato jim je dal telesnih reči in potem so poslušali tudi dušne. Tekom časa se je zgodilo, da so vzljubili duševno jed in prepričanje jim je postalo več kot pijača. Zrastel je tako stan duševnih smeri, čeprav je bil izpočetka le na tvorni poti.

Nekako tako kot posamezniki so se začeli zbirati okrog Kreka posamezni narodni deli. Najprej kruh in kar je z želodcem v zvezi. Da bomo imeli kaj jesti. Da nam ne bo treba drugih pro-

siti. Zato so najbolj pozorno opazovali in sprejemali Krekovo združno gospodarsko organizacijo.

Dr. Krek je dobro vedel, da glad in sestradano telo tudi za duševno delo ni prida. Ne revščina, pa tudi ne zasebno bogastvo, ampak skupni blagor bodi naš delež. Zato je množil skupni blagor z organizacijami. Ali on je gojil vse gospodarsko življenje, vse zadruga in zveze, zaradi dušnih ciljev. Iz duševnih vzorov naj raste! Za izpopolnenje duševne kulture naj bo tvar pripravljena! Kakor je Periklej za izdelke duha v Atenah potreboval delске blagajne, tako je dr. Krek pripravil duši slovenskega naroda sredstva za duševne proizvode njegove, ampak toliko spretnejše od Perikleja, da po Krekovem načrtu nihče ne trpi in ne bo trpel, če se nadalje snuje po njegovih statvah, ne tisti, ki proizvaja, ne tisti, ki porablja, ker tisti, ki proizvaja, ima duševno hrano in duševno veselje zastonj, tisti pa, ki porablja za sadove duha, uživa zastonj telesno hrano. Vendar namen Krekovemu gospodarskemu delu so bili duševni vzori. Zato je še pri svojem zadnjem gospodarskem govoru, ki sem ga slišal letos, poudarjal etične nagibe, moralne lastnosti. Nekaj komaj dosežnega na njem je bilo, kako je branil še letos pozimi pripovedovati grehe svojih nasprotnikov, ki so njegovemu delu z razbitjem Zadržne zveze najhujše zlo povzročili. V čem so imeli napačno, kaj je stvarno vzeto nepošteno, to pač, a kar bi ogridilo njih zasebni značaj, tistega ni maral, da bi kdo omenjal, čeprav je ravno tisto zakrivilo strupene javne zadeve. Na globokih moralnih načelih je zgrajeno vse njegovo združno delo in zato zgrajeno, da bi dvignilo ljudi k taki moralnosti. S takim načelom je začel svoj gospodarski govor, ki ga je govoril letos, takrat še, ko se je zdelo, da je vsled obrekovanja ugonobljen, preden je bil še otvorjen majev parlament, ko so strepetali pred silno Krekovo moralno silo vsi sovražniki in umolknili. Za rešitev zveze in skupne gospodarske dobrobiti je poudaril moralno načelo. Začel je namreč z izrekom nemškega pesnika: (»Wo die Liebe fehlt, da sieht man nichts als Fehler«) — Kjer ljubezni manjka, ne vidijo ničesar razen napak. — Brez dvoma bodo dvignjeni do višje moralnosti vsi Jugoslovani, ako dovolj dovršimo Krekovo delo. Dvignjeni potemtakem bliže k

Bogu. Tistega, ki jim kruh deli, hočejo ljudje napraviti za svojega kralja. Če izprevidijo, da so moralna načela tisto, da je Bog tisti, ki jim ga daje, potem z veseljem sprejmejo njegovo vlado ali vsaj odprejo ušesa poslušanju o netvarnih duševnih rečeh. Tako so storili mnogi Krekovi poslušalci, ki jih je zbral spočetka mnogokrat okrog tvari, okoli sklede žgancev ali tudi litra, da je pridobil duše. V svoji naivnosti so mislili, da Krek mnogo žrtvuje, nezaslišano mnogo, ko je žrtvoval vse stvarno, ves svoj denar, spanje in ugodnosti telesa ter se vzdržuje zaradi njih celo pijače, so vendar oni več žrtvovali, ker so mu dali za stvarno netvarno: svoja srca, svoje duše in po njem resnici, morali, Bogu. V tistem naivnem otročjem razpoloženju, v katerem jim je bilo dušno male cene, telesno: pijača, jed, zabava, stanovanje pa velike, bi prodali seveda duševnost tudi komu drugemu, n. pr. kakemu sleparju, lažniku, za telesno ceno. Kakšna sreča, da so se srečali ravno s Krekom! Ko bi se s kom drugim Krekovih zmožnosti in darov, ali ne bi imeli danes ravno toliko tisoč duševnih propalic, izgubljenih ljudi, kolikor je sedaj plemenitih? V resnici lahko hvalijo Boga oni in mi in vsi ostali, da je poslal Kreka. Namesto žitnic, palač in bankovcev je Krek okrašen z mnogobrojnim številom plemenitih duhov, katerih število bo naraščalo še dolgo dobo, ki je danes izmeriti ne moremo. Ti vsi bodo hvalili Boga, da jih je rešil po Kreku ob času njihove nevednosti, in v tej hvali bo tudi Krek blažen, ker se bo zavedal: Dal sem se Bogu prosto-voljno za orodje.

Po istem potu od stvarnega do netvarnega se zbirajo okrog Kreka vsi jugoslovanski rodovi. Tisti, ki so se zaradi duše, zaradi božje volje, so postali takoj Krekovi sodelavci. Tisti, ki so se zaradi kruha, so postali Krekovi gojenci in gojenci Krekovih pristašev.

Slovenski narod je zbran okoli Kreka do devetdeset, če ne devetindevetdeset od sto. Pokazal je Krekov pogreb. Hrvaški narod je zbran okoli Kreka. Razdeli so to hrvatski časopisi ob času Krekove ločitve in generacija, ki zboruje pod škofom Mahničem. Srbi so priznali duševno Krekovo vlado, ko so se izjavili po svojih zastopnikih za jugoslovansko državno Krekovo tvorbo. Bolgari — menim, da bo že blizu osem, deset let, kar je poslala bolgarska vlada

proučevat Krekovo gospodarsko organizacijo.

Tako je Krek zavladal Jugoslovonom. Pogrnil jim je mizo — gospodarsko organizacijo — sezidal hišo — jugoslovansko državo — in z zahvalo bodo

dali Jugoslovani Kreku svoja srca, sprejeli Krekova načela, Krekovo ljubezen, Krekovega duha, kakor so to storili slovenski delavci, slovenski obrtniki, kmetje in študentje, inteligentje in vsi pošteti.

DR. KREK PRI ČEHIH.

Ob smrti šele je popolnoma vidno, da je naš voditelj Krek skupna last avstrijskih Slovanov. Po smrti pa postaja še bolj skupna in še širšemu krogu.

V potezah njegovih dejanj ga sicer kratko, a mogočno očrta »Ječmenik«, krščansko-socialni list čeških Moravanov. V št. 3. l. X., dne 13. oktobra 1917, torej na dan Krekovega pogreba, piše:

»Veliki duh je zapustil telesno shrambo. V polni sili je omahnilo mogočno drevo... Dr. Janez Krek, voditelj katoliškega ljudstva bratskega naroda Slovencev je skončal nagloma predvčerajšnjim. Razumemo veliko, neizmerno bol, katera stiska dušo vsakega dobrega Slovenca, in sodelimo to boleost tudi mi. Ni bil dr. Krek pri nas tujec, bil nam je dobrodošel gost, pa še več: iskren prijatelj, veren brat.

Dr. Krek je organizator Slovencev v duhu krščansko-socialnem. Ko se je mladi navdušeni duhovnik — dr. Krek — vračal z dunajskih študij, je prinašal v genialnem svojem duhu smeli plan: združiti vse rojake, delavce, kmete, obrtnike pod prapor krščanskega družabnega mišljenja. Silna, nezlomljiva je bila energija njegove volje. Plan je bil spolnjen, okrog Kreka se je zbrala peščica vernih navdušenih ljudi, vrste so rastle, organizacija Slovencev je postala vzorna.

Iskro navdušenja je zanesel dr. Krek med mladino. Slovenski Orel je njegovo delo. Ni trajalo dolgo in podal si je roko pri izletih v Kromerižu in v Ljubljani z našimi živahnimi Orli, kateri so se s Slovenci radi shajali in ne govali srčne stike.

Rad je zahajal dr. Krek k nam. Spominjamo se, s kakšnim zanosom je napolnila vsakega našinca vest: »Dr. Krek je tu!« Govoril je na shodu katoliškega kmetijstva v Brnu, govoril na Velegradu, v Kraljevem Gradcu, v Prahi, na kurzu krščansko-socialnih delavcev v Brnu. Pa kako je govoril dr. Krek!

Bil je neobičajno nadarjen in izobražen. Obvladal je 8 jezikov. In vendar je govoril poljudno, v srce segajoče. Spajal je v svojem nastopu in besedi bodrost slovansko z živim južnim temperamentom. S svojo besedo je vnel, navdušil, zanesel.

Bil je dogodek dneva, kadar je govoril dr. Krek v parlamentu. Državnim poslancem je bil z ogromno večino voljen leta 1897. Zlasti je vzbudil pozornost njegov govor v državnem zboru v kulturni debati s tedaj izvoljenim Masarikom. Cela zbornica ga je poslušala. Veliko delo je izvršil s poslancem Šramekom v odboru za socialno zavarovanje, katero se žalibog ni uresničilo.

Napisal je temeljit spis: Socijalizem, kateri edini bi bil zagotovil Krekovemu imenu glas slavnega učenjaka. Kritično je pokazal v njem Marksove teorije in zasnoval temelje krščanskega socializma. Napisal je celo vrsto jedrnatih člankov in stvarnih brošur.

Vendar ni bil samo teoretik, imel je tudi praktičnega duha. Izpeljal je socialno organizacijo, kakor tudi ojačil gospodarsko silo svojega ljudstva. Po njegovem vplivu je vzniknila mogočna mreža Reifeisenk, konsumnih, podpornih, kmetijskih društev, poleg izobraževalnih, zabavnih, bralnih društev. Tako je nastal iz teorij trden praktični temelj in pomen ter moč slovenskega naroda, kateri se je pri malem številu političnih zastopnikov povzpел in uveljavil, hvala pač v prvi vrsti tako pronicavim duhovom, kakršen je bil dr. Krek.

Trpke izkušnje so bile pripravljene dr. Kreku, da bi zlomile njegovo delavnost z natolcevanjem, s satansko zasnovanimi zasedami. Ostal je čist, spoštovan in miljen vsem, ki so poznali njegov neoskrunjeni ščit.

Neomajno je stal v boju za samostalnost jugoslovansko in prizadeval si

je za urejeno in trdno slovansko zvezo v Avstriji. Pripeljal se je s tem smotrom v Prago, ustrezajoč pozivu. Boledno je spominjati, kako se je izkazala napram njemu češka napredna gostoljubnost.

Predlanskim je slavil dr. Krek abrahamovino. Rodil se je pri Sv. Gregorju na Kranjskem iz učiteljske rodbine l. 1865. Študiral je v Ljubljani, vi-

soke študije v Frintaneu na Dunaju, kjer je dosegel doktorat. Bil kratko dobo kaplan v Ribnici in vikar v Ljubljani, potem profesor bogoslovja v Ljubljani. Lani je odšel na dopust.

Nesmrtnemu geniju slovenskega naroda neminljiv spomin! Tudi češki narod je izgubil v njem zelo mnogo!

DR. KREK IN MLADOST NAŠE DOMOVINE.

Sedanjo dobo, čas samostojne, neodvisne svobodne jugoslovanske države je imenoval dr. Krek mladost naše domovine v pismu obrtnim pomočnikom.

On sam je bil mladost, poln ognja, mlade sile, mladega kipenja. Njegov duh je letal visoko pod nebo, delal v sedanjih, a gledal prihodnje čase. V tako daljino mnogi niso mogli zreti, ker premnogim se zdi daleč, če je daleč le eno samo uro.

V svojem mladem hrepenenju in nepokvarjenem srcu je želel življenja vsemu, kar ga je obdajalo. Kakor otrok, ki hoče celo lesene reči oživiti, je dr. Krek hotel imeti vse živo in veselo ter srečno okrog sebe. Pred vsem to, kar je življenja, veselja in sreče zmožno.

Videl pa je in vedel, da je njegov narod, njegova domovina, vsi stiskani v tej domovini, vse njegovo ljudstvo zmožno lepega, srečnega, veselega življenja. Zato je budil, oživljal, osrečeval. Kjer je videl rojaka, mu je pokazal v prelepi luči njegovo grudo, njegov stan, njegovo zmožnost udeležiti se z drugimi vred skupnega dela za skupni blagor slovenske in, ko smo dozoreli, za blagor jugoslovanske domovine.

Kakor grozeča bojna vrsta, a grozeča samo hudobnim, nevernim, človeštvu sovražnim ljudem stoje njegovi delavci, njegovi ljubljenci, ker so se nahajali v najbolj obupnem stanju, ko je nastopil duševni jugoslovanski vladar dr. Krek. Odločni, trdni, drzni so zdaj v nastopu za pravo prepričanje pa tudi v dejanju za čast in svobodo jugoslovanskega ljudstva in njegove pravice.

Naši kmetje postajajo s svojimi organizacijami kot mlada jugoslovanska kmečka ljudovlada. Hrepeneče čakajo konca nesrečne vojne, da se razmak-

nejo po vsem Jugoslovanskem in njihovim sinovom ne bo več treba iskati tujega kruha, ker mlada Krekova ljubezen pronica njihova srca za vzajemnost vseh, ki so dobre volje.

Obrtniki — peš so prišli iz Kroke na Krekov pogreb — povedat s prisotnostjo, kar so prišli povedat od vseh strani v trumah in množicah naši ljudje: Ob smrti vstajamo v življenje — v življenje po božji volji — v življenje slovanske bodočnosti, katero ne kipi nikjer s takim solnčnim ognjem na plan, kot pri Jugoslovanih, pri njihovi veji Slovincih, po zaslugi dr. Kreka.

Mladi obrtni pomočniki so bili, ki jim je dr. Krek letos pisal mlado, sveže, iskro pismo. Tudi oni so njemu pisali. Pozdravili so ga kot junaka Jugoslavije. Zahvalili so se mu, da je daroval sile njihovemu jugoslovanskemu domu. Izrekli željo, da bi mu radi pomagali. — Dr. Krek ni zavrzel njihove želje udeležiti se dela za zgradbo jugoslovanske države.

Poglejte pismo! Ali to zveni kot glas umirajočega? To je glas življenja, bujnega, silnega, jugoslovanskega. Duh Krekove kreposti. Glejte, on sam jih je rodil milijone Jugoslovancev v življenje! Koliko se jih bo rodilo, ako vsi pot njegove kreposti nastopimo. (Zato vkup, mlade sile! Le vkup, uboga jugoslovanska gmajna! Na delo! Vsak dan! Povsod! Pri vsaki priliki! Če umiraš, glej, da umreš kot zrno, iz katerega prikljije klas s številnimi zrnji.

Krek je bil mladost! Krekova doba je bila mladost! Mi bodimo mladost! Naša doba bodi mladost! Kakor je resnica in krepost večna mladost!

Kako nagovarja fante! Imenuje jih »mlada pomoč«. Hoče jih pri delu. Za

Dr. Janez Evangelist Krek.

lepe skupne vzore. Za pomoč, ki so mu jo ponudili fantje samo v želji, da bi radi, če bi mogli, pomagali, se zahvaljuje, kot da zase dela, ko bi se vendar mi in vsi drugi morali zahvaljevati njemu. »Bog plačaj!« Kliče mladeničem. Izročili so mi pismo fantje obrtniki v Kranju. Pisal jim je, ko se je vrnil po slovečem nastopu jugoslovan-
skih poslancev letos v majevem in junijskem zborovanju državnega zbora. On jim je bil misel našim zastopnikom, pa tudi izboren tolmač. Tako pravi fantom na drobni kartici in jih nagovarja:

»Dragi! — Po dveh mesecih vrnivšega se, me je čakal doma Vaš pozdrav. Bog plačaj! Vaša mlada pomoč v mla-

dosti naše domovine — živela! In vi vsi! Zdravi!

22. julija 1917.

Vaš dr. Janez Krek.«

In nas so hoteli ločiti od tega Kreka? Bistrega, živega, navdušenega! Ki se je zanimal za vsakega, ljubil vsakega, razživel vsakega. Ali naj gremo za kislim in jokavim? Ali za ošabnim in svinčenim? Ali za strupenim in grizočim? Mi gremo za zanosom Orla! Za ognjem čistim, jasnim, vročim, dviga-
jočim! V bistrini zraka, ki ga diše resnica! Z zamahom moči, ki jo daje poštenost! Z letom mladosti, ki jo rodi ljubezen! Ker — mi živimo — mlado moč — v mladosti naše domovine!

MLADOST.

(Konec.)

II.

Kako je z mladostjo danes? — Naš čas hitro dela iz rejenih suhe, iz živih mrtve, tudi iz mladih stare. Kaj je delal, kako je živel, kaj doživljal pred vojsko 18letni mladenič? In danes! Če je doma, je gospodar v hiši, glavni ali edini delavec pri gospodarstvu, pivec in plesalec v gostilni, vasovalec ponoči; če je v vojski, je vojak, branilec domovine, mož med možmi do 50. leta. 10- do 15letni dečki opravljajo doma dela mož in se čutijo, kakor za delo, tako tudi za moško ponašanje, zabavo, uživanje zreli. Toda, kaj bolj stara človeka, kakor prenaporno delo, neprimerno uživanje, prezgodnja zrelost? (Ne trdim, da žive vsi mladeniči tako; opozoriti hočem le, da jih čimdalje več in je ta nenaravni položaj mladine ena največjih vojnih škod.) — Zamišljen sem hodil neke večere lanskega poletja v gorah nad Pontebo proti postojankam. Osupel obstanem pred strugo upadlega hudournika. Opazil sem pred seboj sredi struge dve mladi smreki: eni je voda izpodkopala korenine, komaj je še stalo drevo z golimi koreninami pokonci, sušilo se je in prvi nalive jo mora podreti; drugo drevo pa je voda obsula nad meter visoko s kamenjem, imelo je odrgnjeno kožo in tudi to drevo se je sušilo. Stalo bo še dolgo, toda škodljive žuželke se bodo v njem zaredile, se širile na druga drevesa in jih uničevale po vrsti.

JERNEJ HAFNER.

Zdelo se mi je, da gledam živo sliko časa: vojska, ki stara in uničuje mlade duše! Enemu izpodkoplje korenine: vzame mu očeta, mater preobloži z delom. Odkod naj zajemlje življenjske sokove, moč za boje življenja? Drugo zasuje s kamenjem: naloži mu pretežka dela, prezgodnjo skrb, omogoča duha in telo ubijajoče prezgodnje pravice uživanja. Ali ne bo postal prezgodaj star nepridiprav, ki bo okuževal s slabim zgledom sovrstnike?

III.

Kako naj se bori »Mladost« s starostjo? — Prvo je prizadevanje, ohraniti in gojiti mladost doma živim mladcem. Skrb za naraščaj ni bila še nikdar tako važna in potrebna. Le ne vklepati prizadevanj v shematične oblike, ne ubijati inicijative z malenkostnimi ugibanji o oblikah (kakor ona stara pravda, v kateri zastopam še vedno svoje naziranje iz letnika 1912.: (ali Orel ali Marijina družba?), vpoštevati čas in ljudi, kakršni so, če hočemo imeti uspehov pri vzgojnem delu, kakršnih si želimo v prid svojemu milemu narodu. — Druga naj bo skrb za stik Orlov-vojakov z »Mladostjo«. Pišimo času primerno v »Mladost« in širimo krog njenih čitateljev, da bo branila dostopu starosti v srca naših fantov. Ogenj naj šviga iz nje, ki čisti, sveti, greje, vnema veselje in voljo do življenja.

dela. Uči naj nas umevati glas božji, ki govori iz groma in bliska; spoznavati in ljubiti, kar nas dela močne, odporne; čuvati se vsega, kar nam moti pamet, slabi voljo, kvari srce, drobi moči duha in telesa. Spominja naj nas, kako dragocena so tista mala veselja, ki se jih nismo zavedali doma, ki pa zastonj hrepenimo po njih v vojski: domača družba, govornica, cerkev, zvonovi, nedelje in prazniki, domači kruh, domača jed, postelja, delo, zemlja, njiva, gozd, voda — izkratka, kako srečen je človek, ki pošteno živi in dela doma. Vnema naj v nas delavno ljubezen do zemlje očetov, za katero treba toliko trpeti, žrtvovati v vojski; uči naj nas prav ljubiti ljudstvo, ki nas je izredilo, vzgojilo v junake, ki žanjejo čast in slavo v najtežjem času preizkušnje. Vzbuja in krepi naj v nas zavest, kolika čast za nas, če se ne sramujemo svojega malega, revnega rodu, ampak se prištevamo radovoljno k njemu, trpimo ž njim in se vsak na svojem mestu trudimo za njegovo bodočnost. Kajti dočim imajo sinovi velikih, bogatih, mogočnih narodov od svoje narodne pripadnosti velikih koristi, imamo mi le veliko trpljenja in dela. Ravno to pa je naša čast, da smo pripravljeni dajati, kjer drugi prejemajo, trpeti, kjer drugi uživajo. »Mladost« naj nas vzgaja k samostojnemu mišljenju v okviru in na podlagi krščanskega svetovnega naziranja in

zdrave narodne samozavesti, da se otmo naše duše škode, značaje kvarečega pisanja dnevnega časopisja, ki nas, hoté ali nevede ali prisiljeno — učinek je enak — vklepa v verige tujega mišljenja in čuvstvovanja, kvari in meša pojme, neti servilnost, enostranost, umetno razburjenje, zavaja k pristranski osebnosti, povzroča neutemeljen optimizem ali pesimizem, in je sploh v marsičem ovira zdravega razvoja, bistrenja in plemenitenja naših najvišjih vrednot: uma, volje, srca. »Mladost« naj širi umevanje naše najvišje kulturne in politične ideje: edinstva jugoslovanskih narodov. — Tretjega dela, pospeševati telovadbo, morebiti zaenkrat ni mogoče vršiti. Vendar naj se vsaj z vnemo poudarja korist telovadbe, da ne izgubi mladina zmisla zanjo in se izkuša v odsekih ohraniti čut, da se le vsled ovir časa ne telovadi, da pa se bo nanovo začelo, kakor hitro bo mogoče. Saj ravno naš čas, ki stavi nezaslišane zahteve zdravju, moči in gibčnosti telesa, dokazuje veliko praktično važnost telovadbe, gojitve telesnih sil in zmožnosti.

Res je, da se človek stara z leti. Poznamo pa može, ki so si znali z delom in zmernostjo ohraniti mladost duha do prave starosti. Da bo vzrastlo med nami čimveč takih ljudi, ki bodo sposobni darovati narodu sadove dela ne le ene, ampak dveh generacij, za to skrbi, na to delaj — »Mladost«!

SPOMINI ZADNJEGA OBISKA.

—J —N.

Dr. Krek se ni rad klanjal in tudi ni za svojo osebo tega želel ali celo zahteval. Če je bilo mogoče prošnjo uslišati, jo je uslišal, ne oziraje se na to, da li zna prosilec skloniti svoj tilnik in klekniti s koleno, ko izroča prošnjo, ali ne. »Revežu je treba pomagati. Potreben je, daj mu,« si mogel večkrat slišati iz njegovi ust. —

Kadarkoli si se vračal z obiska v »Gospodarski zvezi«, ni bilo malodušnosti v tebi, čeprav si prvič skoro tretpetaje šel na obisk h gospodu doktorju, češ kako bom govoril, da ga kaj ne polomim. Strah je bil odveč.

Bilo je letos meseca maja. S tovarišem sva šla na obisk. Dobila sva ga — gospoda doktorja — med vrati skladišča, kjer je odpravil obisk visoke

ljubljske dame in kjer je tudi naju sprejel. —

»Le bliže, fanta!« je zaklical, ko je videl, kako počasi se približujeva, da ne bi motila. — Gospa je odšla.

»Ta gospa ima zlato srce,« je dejal gospod doktor, ko je dama zginila v veži. »Radi beguncev me je prišla vprašat. Obleke ima precej nabrane za te reveže, pa čevljev ne more dobiti. No, pa tudi čevlje jim bomo preskrbeli, dokler bomo imeli le še kak sold denarja. Po mojih mislih so pregnanci največji trpini sedanjega časa. Ali ni res, fanta?«

Po kratkem molku smo razgovor prenesli drugam. Prišli smo v sobo. Gospod doktor je potegnil debelo knjigo s police in dejal: »Tu notri so zanimive stvari. Ko bi kakega gospoda veselilo,

bi bilo dobro, če bi kdo preštudiral. Nagodba z Ogrsko je tu v treh takih zvezkih precej natanko popisana. Spremeniti se bo morala, samo brez naše vednosti ne.«

»Da, dobro bi bilo res kaj tako aktualnega preštudirati.«

»Ali pa če hočete, naj pa eden preštudira to-le o kongruji, o čemer je sedaj toliko govora.«

Prišlo je marsikaj na vrsto, a nič dolgočasnega. — »Kaj pa te-le naše domače razmere?« je vprašal naju eden. — »Jaz sem vsakega gibanja vesel, če se vrši v pravih mejah in v pravo smer. O tem pa ne govorim. Gorje pa tistemu, ki je teh razmer kriv.«

»Kako pa bo sedaj kaj na Dunaju, ko se snide parlament?« »Hudega ne

bo; gladko pa tudi ne bo šlo, čeprav še pri nas nekateri mislijo, da bo cela zbornica kot en mož. — Pa jaz se ne bojim, saj je dr. Korošec pameten in fest fant.«

»O, pa da bi le vojska kmalu končala!« sva bila midva mnenja.

Doktor Krek pa je dejal: »Rane so in bodo velike. Mož in fantov nam bo zmanjkalo. Občudujem pa te naše žene. To je ljubezen do domače zemlje. — Jaz se za svojo osebo zanašam še na fante in može, ki so v ujetništvu, če se zdravi povrnejo. Teh se bo treba oprijeti. — Če bomo hoteli kaj doseči, pa bomo morali biti edini.«

Čas je potekel. Poslovila sva se od gospoda doktorja, a kdo bi bil mislil, da za vedno?

RAJNI DR. KREK IN BEGUNCI.

—J —N.

Menda se ne motim, ako trdim, da je med Orli tudi nekaj takih, ki so že okušali »sladkosti« pregnanstva. Zlasti naši Orli s Primorske bodo vedeli povedati marsikaj iz dni, ko so se ali oni sami, ali pa vsaj gotovo njih domači potikali po svetu kot begunci — pregnanci.

Rajni dr. Krek je razumel — kot morda nihče drugi — obupen položaj ljudi, ki so morali zapustiti z eno besedo vse, kar so imeli, in so morali v tujino, da jih tam sujejo iz enega kota v drugega in jih obkladajo s psovkami, dokler jih ne spravijo pod zemljo kot ničvredne in lene pritepence. — Razumel je to trpljenje in videl je, kako krepki in močni so ti ubogi begunci, ki vse to gorje prenašajo, in zato se je trudil tem bolj, da bi jim njihovo gorje, ako ne odvezel, pa vsaj kolikor se dá omiliti, omilil. Olajšati breme žalosti, zapuščenosti, lakote in bede ter zapostavljanja, ki so vsakdanji delež beguncev, je bil blagi namen in cilj rajnemu dr. Kreku v vsem delovanju v prid beguncev.

Dr. Krek je bil tisti, ki je povedal svetu, ko je govoril v parlamentu o beguncih, da so begunci armada, toda ne armada aktivnosti, ampak armada pasivnosti, armada, za katero se nihče ne zmeni. Pasivnost te armade pa obstoji, je dejal dr. Krek, le v tragiki, obupu in zapuščenosti.

Dr. Krek, kateremu se je vsak be-

gunec — najsi je prišel tam s severa države ali s solnčne Goriške — smilil v srce, je sprejel vsakega kot brata-trpina. Vsakemu — prvemu kot zadnjemu — je delil svojo pomoč, — »dokler mi bo bilo srce in bo le še sold denarja v žepu«, — kakor je dejal sam. Poudarjal je doma in na cesarskem Dunaju, da je poglavje o beguncih najžalostnejše v tej vojski. — Po njegovem prizadevanju je bil v državnem zboru sprejet zakon v pomoč beguncem. Toda naš dr. Krek, ki je vedel, da mrtev paragraf nima srca za obupnega begunca, je dejal v zbornici, ko je bil zakon že sprejet: »Z zakonom samim ne moremo odstraniti mizerije beguncev. Doseže se to le, če bodo vsi, od cesarja do zadnjega delavca, pomagali beguncem.«

Bratje Orli — Goričani! Vas in vaše drage domače je vojskina sila tirala z domače grude. — Nam, kar nas je doma bolj v zaledju, hvala Bogu, ni bilo treba okusiti grenkega keliha pregnanstva. — Vi pa, ki ste morali v svet, ste želeli ostati čim bliže svojemu domu in čim več mogoče med svojimi krvnimi brati, ki bodo razumeli vaš položaj in bodo potrpeživi z vami.

To je vedel dr. Krek in zato se je potegoval na merodajnih mestih v tem smislu. Nastopil pa je proti hudobnim, ki bi bili radi videli, da se goriški Slovenec nikdar več ne povrne na svoja tla, in snel jim je masko, preden so mogli udejstvovati svoje podle naklepe.

Ko boste zopet na svojih tleh — in upamo, da kmalu — boste zvedeli ime na dobrotnikov, a slišali boste obenem, kdo so bili oni, ki so se imenovali vaše prijatelje, a v obupnem trenutku so vas podili izpred svojega praga in so se vam

v obraz sladkali, da bi za vašim hrbtom lažje zagnali zanjko na vaš vrat ter bi vas tako ugonobili za vedno. — Tedaj šele boste vedeli, kdo je bil dr. Krek — oče beguncev.

PODOBNO V RAZLIČNEM.

— J — N.

Podobno v različnem opaziš, če bereš to-le: 1. »Ko se je približal čas slavnostnega spreveda, se je zbrala po slavnostno odetih ulicah cela Ljubljana in ogromna množica tujcev, ki so delali špalir od začetka do konca spreveda... z navdušenimi kljci so pozdravljali manifestante... Sprevod se je pomikal po Kopitarjevi ulici... na Kongresni trg« — in pa —

2. »Že dolgo pred 2. uro (sprevod je bil napovedan na 3. uro) se je pričelo zbirati občinstvo. Kmalu po 2. uri so začela prihajati odposlanstva društev, korporacij in zavodov. Tisočglave množice so polnile ulice — pogrebniemu sprevodu ni bilo konca. Sprevod se je pomikal po naprej določenih ulicah, cestah, trgih med nepregledno množico, ki je delala glavo ob glavi špalir vso pot in mimo hiš, raz katere so plapolale žalne zastave... Bridkost v srcih vseh. Veličastno, tiho, molče — je slavil narod spomin največjega moža.« — Tako se glasi prvo poročilo o sprevodu ob katoliškem shodu l. 1913., tako drugo poročilo o sprevodu na dan pogreba rajnega dr. Kreka.

Berimo dalje: 1. »Ko se silna množica zbere, zastave porazvrste — to je bilo že po končani sveti daritvi in po opravljeni posvetilni molitvi — otvori (predsednik pripravljalnega odbora) kanonik dr. Gruden zborovanje: »S tem ste dali našemu shodu pomen, ki sega daleč preko Kolpe in Sotle, s tem izpričujete, da hočete načela in navodila tega kat. shoda postaviti pri vseh Jugoslovanih,¹ kar jih je združenih pod habsburškim orlom. — In kakor naši kat. shodi združujejo okoli svoje zastave vedno večje množice Jugoslovancev, tako segajo vedno tudi bolj na globoko in vedno bolj konkretno in natančno izražajo težnje in želje našega naroda.« Veselje in odobravanje teh besedi se je kazalo v navdušenem pritrje-

¹ Podčrtal pisec teh vrstic.

vanju in burnem aplavzu množice. (Opisca.) — in to-le:

2. »Po končanih molitvah je stopil predsednik Jugoslovanskega kluba dr. Korošec k odprtemu grobu ter nagovoril pokojnega: »Potrži stojimo ob tvojem grobu... Videl si, kako ta naš narod trpi... videl si, da je tvoj narod vkovan v verige, da je tlačan, da ni prost med drugimi prostimi narodi. In v teh težkih, žalostnih časih ti je vstala misel za osvoboditev našega ubogega naroda. Videl si, da je naš jugoslovanski narod v tem velikem splošnem krvavljenju postal zrel, da se osamosvoji...« Odobravanje teh besedi je potrta množica pokazala — ne z aplavzom — ampak s tem, da je vsakdo otrl solzo in s hvaležnostjo pogledal govorniku v obraz kot bi mu hotel reči: Te besede si mi vzel iz srca in si mi jih vsadil nazaj v srce. —

In kakor vsak kat. shod, tako je tudi ta l. 1913. imel namen, da ponovi vernikom Gospodove besede, ki veljajo za vsakega, vedno in povsod: Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe. — Ponovil jih je, a nekaj udeležencev si jih ni zapomnilo. Delili so zaušnice, a sebe so božali. — Ni bilo neumestno, da je dejal govornik ob odprtem Krekovem grobu: »Ti si vedel, kaj je trpljenje, sam si izkušal bridkosti, a imel si usmiljeno srce in si pomagal, kjer si le mogel. Gledamo te pred seboj, kako si velik kot človek, kako si posebno natanko izpolnjeval Gospodovo zapoved: Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe. — Božji sodnik ti bo poplašal tvoja dela, dela, ki si jih izvršil v ljubezni do bližnjega.« —

Ob sklepu kat. shoda so pisali: Bila je to svečana manifestacija za nesmrtno idejo; (a samo med vrsticami se je moglo brati: obenem pa manifestacija za združenje Jugoslovancev — četudi je morda bilo le še samo okostje brez mišic in mesa), toda, ko smo pa odhajali s pokopališča od dr. Krekovega pogreba,

smo vedeli in bili prepričani, da je res, kar je drugi dan zapisal »Slovenec«: »A bila je to svečana manifestacija za nesmrtno idejo pokojnika, manifestacija za združenje Jugoslovanov.«

Pa pogledjmo še dalje! V sprevedu kat. shoda je korakala takorekoč poseobljena večnolepa ideja. Nosilci te ideje so pa bili posamezniki, korporacije in društva. Te korporacije, ta društva pa so bila plod verske in narodne zavesti, katero si je osvojil naš narod v dolgi dobi 20 let po preteku prvega katoliškega shoda.

Toda takrat še ni nihče mislil, da bodo čez dobrih 20 let stopili katolici naših dežela na dan kot organizirani delavci, organizirani kmetje, organizirani mladeniči z dežele in mest in organizirani akademiki. — Prav gotovo pa se je te misli že takrat pred dobrimi 20 leti oprijemal mlad gospod, ki pa sedaj, ko je njegova misel obrodila sad, ni hotel priti, da bi ga ljudstvo obsipalo s slavospevi in hvalnicami. — Znoj in trud sta mu ostala, hvalo in slavo je prepustil drugim — vrednim in nevrednim, hvaležnim in nehvaležnim učencem in sinovom.

Ob kat. shodu l. 1913. so nastopili širom jugoslovanske domovine raztreseni otroci — nastopile in žele so hvalo in priznanje slov.-hrvat. kat. organizacije, a oče je ta čas ostal doma. Ostal je doma, da ne bi njegova navzočnost zasenčevala slave slavohlepnih; ostal je doma, da bi omahljivcem dokazal, da njegov nauk o bratski ljubezni in vzajemnosti ni izsiljena utopija, ki živi le, kadar je učitelj osebno navzoč; — ostal

je doma, da bi mu ob slovesnem trenutku ne bilo treba poslušati neosnovanih sumničenj in obrekovanj; ostal je doma, da ne bi vznemirjal celo onih, ki so se imenovali njegove prijatelje, čeprav je vedel, da so pametni in razsodni ž njim.

Dr. Krek je sedel pred cerkvico na Prtovču, ko smo mi Orli — mi, njegovih idej in dela zvesti sinovi — triumfirali po Ljubljani. Skoro zamerili smo ti takrat, naš Evangelist, češ, zakaj ne pride, saj smo njegovi in on naš? —

Sedaj pa, ko si ležal na mrtvaškem odru, zadnjo soboto, ko si ti molče triumfiral — ako smem rabiti ta izraz — da je cela Slovenija ihtela in jokala po ljubljanskih ulicah, sedaj šele razumemo, da je več kot zlata vreden tisti, ki zna osebne, svoje lastne interese podrediti splošnemu blagru, narodovi koristi.

Kakor si bil Ti vesel našega slavlja in si z zadovoljstvom vzel na znanje naše poročilo o tem, tako smo bili mi sedaj žalostni in potrti in smo le nekam neradi sprejeli novico — oh, novico o Tvoji smrti.

Daleč od domačih, daleč od domovine smo se naučili ljubiti, kar je našega — naučili smo se ljubiti tudi Tebe, naš Krek! Spoznali smo Te, a na žalost šele ob Tvoji smrti takega kot si bil, in zato nam je Tvoja oporoka postala zapoved očeta sinu.

Smelo trdim, da mi bratje Orli — razkropljeni po celi Evropi — ne bodo ugovarjali, ako v njihovem imenu rečem: Ideja Tvoja bo ideja naša. Tvoja pot bo naša pot.

SOŽALNICA.

Predsednik društva »Seljačka Zora« v Istri je poslal orlovski zvezi sožalno izjavo:

Poštovana Zvezo!

Ovih nam je dana stigao žalostan glas, da medju živima ne ima više dr. Janeza Ev. Kreka.

Ne samo vi Slovenci, već i svi mi ostali Hrvati, koji smo poznavali politički i organizacijski rad nezaboravnog pokojnika, vrlo smo tim ražalošćeni, jer

Sv. Petar u Šumi, 20. X. 1917.

smo s njim izgubili najboljeg političara, organizatora itd.

Neumitna smrt, koja ne gleda na ničije boli, uzela nam ga u najpotrebitijem času iz okruga, ostavio nam silu njegovih rada na harnu uspomenu; ali tiješimo se, jer nas zato ipak ne ostavlja dragi Bog, koji će dati, da slijedeći njegov rad težku bol strpljivo podnijeti uzmožete.

Uz iskreni sućut Hrv. kat. oml. društvo »Seljačka Zora« za Sv. Petar u Šumi (Istra). Jop.

I.

Četrtrič božičujemo
brez jaslic in polnočnice,
brez strehe, tople posteljce.
In daleč od ljubečih src
trpimo, se bojujemo.
Smo brez domovja ljubega,
da ótmemo pogube ga.

Nebeški angelci pojo:
»Bogu čast, zemlji božji mir!«
— Mir, pokoj? saj ga ni nikjer!
Postal je človek divja zver,
mori se, kolje med seboj,
pregnan je z zemlje mir, pokoj!

In angelski se spev nam zdi
kot pravljica iz davnih let,
ki sključeni jo pravi ded:
»Nekdaj je bilo, njega dni...«

Več ne umemo teh besed,
da sanjamo, se nam le zdi...

II.

V četrtrič že nam ne pojo
angelci na sveto noč,
kot so peli nam nekoč;
mesto njih topovi nam
smrtno pesem pojejo,
vmes pa puške pokajo,
angelci se jokajo...

Revčki smo vojaki mi,
revnejši od Jezusčka:
On ima vsaj boren hlev,
mi pa niti hlevčka...
Nam nebo je krov in hram,
zemlja posteljca je nam,
in kjer krogla nas zadene,
grob pozabljen naš bo tam...

DOMOVINI.

MARIANUS.

Sladko je ime domovine, še slajši
si, domovina, sama. Ko sem bival v tvoji
sredi, te nisem znal dovolj ceniti. Ne-
mila usoda, ne, usode ni, Previdnost
božja me je izpeljala iz tebe. Sedaj šele
vem, kaj si mi ti, domovina. Dočim mi
je telo uklenjeno v mrzlo tujino, mi duh
svobodno hiti čez hrib in plan tako da-
leč, da se ustavi pri tebi, premila domo-
vina. Celó ponoči si ti predmet mojih
sanj. Ni dvoma, da ne bi poslal gorečih
prošnja do Matere milosti, naj mi iz-
prosi skorajšnjo vrnitev v domovino. In
brezdvomno se z menoj obrača k Mariji
z isto prošnjo premnogo naših mladeni-
čev, čilih »Orlov«, ki z menoj vred ko-
prne po domovini.

Čemu pa nam je vendar domovina
tako mila in draga?! Prav zato, ker
nam je d o m o v i n a. Pa kako lepa do-
movina. Kot Gorenjec ne morem pre-
hvaliti njenih gorskih velikanov, moj
tovariš Dolenjec je ves navdušen za vin-
ske griče, širom sveta so znana podze-
meljska čuda Notranjske.

Še vsled nečesa nam mora biti do-
movina ljuba. Slavček goriških logov,
nepozabni naš Gregorčič, nam to pove
v svoji nesmrtni »Domovini«. Kakor

drugi prerok Jeremija toži v svoji žalo-
stinki nad nesrečo svoje domovine.

O vdova tožna, zapuščena,
ti mati toliko sirot,
s krvjo, s solzami napojena,
ko bol poznaš, le nič dobrot.

Da, tudi zato moramo še zlasti lju-
biti domovino, ker je morala vedno tr-
peti in še sedaj, in zlasti sedaj — toliko
trpi.

Ne, »Orli« ne pozabijo domovine,
čeprav so daleč od nje. Ne bodo je zata-
jili, čeprav bi se jim večkrat bolje go-
dilo, če ne bi izšli iz nje.

In ko smemo zopet vate! Kako mi
drhti srce pri tem spominu. Obljublja-
mo ti, delovati zate iz vseh svojih moči.
Nečemo posnemati onih, ki jim je do-
movina le na jeziku, z deli, z deli hoče-
mo dokazati ljubezen do tebe. V luči
svete vere bomo delovali zate, kajti oni
rodoljubi, ki ti hočejo izrvati vero, so
tvoji sovražniki. Imamo pa, hvala Bo-
gu, jasen zgled — našega lju-
bega Kreka, po njegovem sijajnem,
nesebičnem zgledu hočemo delovati za
domovino, ko bomo zopet prosti v njeni
sredi. Kaj ne, tovariši »Orli«, da mi pri-
trdite? Bratski pozdrav iz tujine!

Obiskal sem prijatelja, priznanega umetnika¹ upodablajoče umetnosti. Ni sicer našega rodu, pač pa našega srca; globoko veren in navdušen za vse lepo in blago: vreden sodal Marijin. Čeprav je vojak, vendar živi le svoji umetnosti. Ravno je dovršil nov umotvor. Kakor vsa njegova dela, je tudi ta slika globoko umišljena: Na vzvišenem prestolu, opletenem z lavorjevim vencem zmage, sedi veličastna žena, Regina pacis — Kraljica miru. V desnico drži dve oljčni vejici miru, z desnico objemlje svoje ljubko Dete. Okrog njunih glav se vije napis tako pomenljiv: »Per Regnam pacis ad pacem gentium — Po Kraljici miru k miru narodov.« Kraljici miru se klanjata dva nebeška du-

hova. Angela variha sta, ki sta privedla k njej svoja varovanca, eden postarnega vojaka, drugi mladeniča, ki kljub svoji mladosti že nosi vojaško suktnjo. Zavedata se, pred kom se nahajata, zato sta se zgrudila na kolena. Morilno orožje sta položila križem pred noge Kraljici miru in golobček miru se je vsedel nanj. Zdi se, kakor da hoče z razprostrtimi peruti pokriti znamenje vojske. Tam v ozadju pa stoji cerkvice in rodna hiša.

Slika predočuje veliki trenotek bodočnosti — trenotek, ki nam bo prinesel mir. Prav imata angela, da sta v tem velikem trenotku privedla vojaka k Mariji in njenemu božjemu Sinu, ker le iz njiju dobrih rok bomo dobili zlati mir in vrnitev v domovino.

Kraljica miru, izprosi nam skoraj ta veliki trenotek!

¹ Znani briksenški umetnik Aleksander Dejaco.

DOPISI.

Sožalje črkostavca.

Razumevam Vašo bol! Vsa Jugoslavija naj plaka. Umrl je mož. —

Tako težko in nenadno me je zadel vest. Kako tudi ne? Zavedamo se danes Slovenci, kaj smo izgubili. Nositelj naših vzorov, graditelj naše srečne bodočnosti; ravno njega nam je ugrabila smrt.

Z ničemer nam ni prizanešeno. Na bojišču so izdihnili tisoči, doma umirajo roditelji naše sreče.

»Da vsa je naša domovina kot ena sama bolečina.«

Po poti nas je vodil, po dobri poti. Sam je šel po trnju. Njegov narod smo bili. Veliki boj je vodil le za nas. V deželo srečno, zaželjeno, v našo Jugoslavijo. Preko ovir, ki so bile skoro nepre-

mostljive — združil je nas znotraj, širil naš ugled in moč na zunaj! Je-li kdo še bolje umeval velika socialna vprašanja? In vendar njegovih zaslug, priznajmo, bratje niso dovolj cenili. Brez naše zahvale se je ločil!

Le eno imamo za njega — našo žalost... Razumel boš v večnosti našo zahvalo... Delo njegovo nadaljujmo! — Častimo ga na ta način! Njegove načrte!

Kako sedaj? Mi smo čoln, ki nima krmarja. In vendar ga ima.

»Tvoj duh živi, bodri!«

Zberimo se vsi, komur je drag Krekov spomin! Skupno na delo!

Sneg skoro v dolinah. Mraz. In vojaki zunaj! Četrta zima. — Majhen je naš narod — in vendar upamo veliko!
Viktor.

DROBIŽ.

Dr. Krek v »Il Quarneru«.

Italijansko-hrvatski list »Il Quarnero« je že dvakrat proslavljajal † dr. Kreka kot prvega sina matere Slovenije in največjega Jugoslovana. Zadnja številka je prinesla lep sonet »apostolu socialne ideje — dr. Kreku«.

Čitateljem »Il Quarnera« na Reki je naš dr. Krek dobro znan. Spominjajo se še duhovitega govora njegovega o krščanski ljubezni — pa vedno rastočem oboroževanju držav, ki ga je pred leti imel v domu »Tretjega reda«. Že takrat je napovedal izbruh svetovne vojske, ki

sedaj že četrto leto pustoši, uničuje in sramoti Evropo. N. S.

Blagor padlim. Profesor in pisatelj Wilhelm Ohr iz Frankfurta ob M., ki je padel 23. julija 1916, je pri neki seji nemških prostožidarjev tako-le slavil mrtve tovariše: »Blagor mrtvim, ki jih je ugrabila vojska, zakaj priborili so večno življenje nemškega ljudstva s tem, da so žrtvovali nekaj malo let življenja. — Blagor mladim bojevnikom, ki so se sklonili v viharju navdušenja. Doživeli so najvišje, kar more biti usojeno mladosti, pozabili so sami sebe zaradi višjega cilja. Njih zgled bo sijal skozi stoletja. — Blagor mrtvim, kateri so bili pozvani iz majhnega življenja, od lemeža in nakovala, s polja in iz tovarne. Ker so umrli, so še bolj deležni življenja, zakaj slišali so polet nemškega duha, ki ga jim je treznost miru skrivala. S svojo smrtjo so dali hrane duhu, ki bo moč njihovih vnukov. — Blagor mrtvim, kateri so prišli iz hiš bogastva, zakaj osvobodili so se sužnosti uživanja in so se v stradanju in vdanosti spokorili za dolgo življenje brezmiselnosti. Blagor mrtvim, kateri so prišli iz prepira in nemira javnega življenja, zakaj doživeli so enotnost naroda in ponižali so svoj napuh. — Blagor mrtvim, kateri so hranili svojo dušo z umetnostjo in znanostjo, zakaj našli so, kar je več nego umetnost in znanost. — Blagor mrtvim, kateri so se ločili od žene in otrok in so ostali močni v smrti. Doživeli so, da sta zakon in družina skrivnosti, in njih zvestoba je zrastle čez viharno navdušenje mladosti v čisto daritev. Njih spomin blagoslavlja otrok in otroka otrok. — Blagor vsem našim mrtvim, ki so umrli za domovino. Naj le malodušnost in dvomljivost ugovarjata: to je vez prič, ki nas uči, da so vsi več nego eden, Nemško več kakor jaz in ti, človeštvo več kakor človek... Vi hrabri in dobri, ki ste dvignjeni nad mučno željo in nesrečno voljo, vaša smrt blagoslavlja nemško ljudstvo!«

To veličastno posmrtnico sem čital tiste dni z otožnostjo. A ko smo v najgorkejših dneh sejali ozimino našega naroda in je ob veliki smrti v vinotoku v vseh srcih zagorela »mučna želja« in »srečna volja«, sedaj tudi jaz pravim: »Blagor vsem našim mrtvim, ki so umrli za domo-

vino! Zakaj slišali so polet slovenskega duha, ki ga jim je treznost miru skrivala. Blagor mrtvim, ki so bili pozvani iz majhnega življenja, iz majhnega naroda, od lemeža in nakovala, s polja in tovarne. S svojo smrtjo so nahranili duha, ki bo moč njih vnukov. Vi hrabri in dobri, ki ste dvignjeni nad mučno željo in jekleno voljo, vaša smrt blagoslavlja slovensko ljudstvo!« Šimenc.

Novo vrsto organizacija. — V »Naši Moči«, glasilu slovenskega delavstva, št. 41 in nadaljnjih, objavlja profesor dr. J. Janežič razpravo »Potreba dobre krščanske organizacije«. Pisatelj hoče razložiti nekaj poglavij apokaliptičnih prerokb, ki merijo na sedanji čas, in potem opozoriti, kaj je ukreniti. Opozarja v ta namen na dr. J. Ev. Krekovo razlago Zgodb sv. pisma novega zakona, kjer lahko vsak bere poglavja skrivnega razodenja, misli in primerja s časi in s sedanjim časom. — Ko bereš o brezdnovem žrelu, ki ga je odprl satan, in se je dvignil iz žrela dim, da je otemnelo solnce in zrak, iz dima pa so prišle kobilice na zemljo z močjo in piki škorpionov in so smele škodovati le ljudem, ki nimajo znamenja božjega na svojih čelih (Apok. 9, 1—12), se spomniš na francosko revolucijo in njene enciklopediste, katerih ideje in nazori so se dvignili kakor v dim zavite trume kobilic, da je otemnelo solnce in zrak, da se ni videla resnica in pametni klič, ampak bilo je vse skup pomešano. Za kratek čas svoje vlade — zadnjih 100 let — jim še ni bilo dano škodovati tvorni kulturi, ampak le hudobnim ljudem, ki so jih sprejeli in se bahali z novimi svojimi nazori, zraven pa se zvijali v svoji brezverji, ker niso videli sreče ne na tem, ne na onem svetu. Smrt jim je bila strašna, življenje jim je bilo strašno. Tromba šestega angela je videti, da razodeva sedanji čas. Na razpravo opozarjamo.

Listnica uredništva. Prihodnja številka z novim letom 1918. Gradivo že v tiskarni. Orel se je izkazal. Tri leta in pol vojnih težav —, »Mladost« je obstala. Obstala letos v četrtem vojnem letu prvič brez primanjkljaja. Za prihodnje leto je naročnina 5 K.

Dozdaj nisem upal niti agitirati za »Mladost«, razen v opombah listnice. Ali letos — ob spominu na v Bogu počivajočega Kreka, ob navdušenju za rast slavnih njegovih idej božje časti in človeške sreče, ki si sedaj pri nas išče izraza v jugoslovanski misli, ob veselju, ki ga občuti »Mladost«, da narašča število naročnikov, dopisnikov in celo prostovoljnih darov, priložim priporočilo našim čapopisom, če bodo hoteli ustreči.

Ko bi izprevideli naši ljudje, da postaja jugoslovanska država srečnoosno dejanje v isti meri, v kateri rastejo značajji naših mladeničev in mož, bi ne imela »Mladost« 1000, ampak 50.000 naročnikov.

Srečne božične praznike in novo leto v milosti božji!
Urednik.

